

2025-04-24

Till
oversiktsplanering@norrkoping.se

Yttrande över granskningshandlingarna för Översiktsplan Norrköping

Sammanfattning av Naturskyddsföreningens synpunkter

Översiktsplanen möter inte de stora utmaningar som samhället har idag när det gäller biologisk mångfald, klimat och sociala frågor.

Vi vill att kommunen har en tidig dialog med miljöorganisationer när nya planer och program tas fram.

Vi behöver diskutera hur stor staden ska bli.

Bygg inte nytt på översvämningshotad mark.

Bygg inte i kallluftsjöar.

Mer natur behöver skyddas.

Grönområden och grönstråk behöver tydligare redovisas i mark- och vattenanvändningskartan.

Utöka inte Kolmårdens djurpark.

Grönområden behöver skapas på Händelö.

Övergripande planering i Marby och Unnerstad behöver göras så att grönområden bevaras, och för övrigt få en fungerande stadsdel.

Skogsområdet på västra delen av Nordanskog i Arkösund behöver utvidgas.

LIS-områden vid Bolen och Näknen i Simonstorp behövs inte.

Norrköping ska uppfylla vår del av Parisavtalet när det gäller klimatfrågor.

Samhällets behov av energi kan inte öka i betydande grad, om vi ska ha en hållbar framtid.

Det behöver planeras för att minska utsläpp av klimatgaser genom återvätning och regenerativt jordbruk.

Vi motsätter oss planerna att bebygga jordbruksmark. Översiktsplanen pekar ut omfattande ytor. Siffror på hur mycket jordbruksmark som kan exploateras borde redovisas.

Områden för odlings- och kolonilotter behöver markeras i översiktsplanen.

Vi vill att trafikarbetet med miljöpåverkande trafikslag ska minska.

Prioriteringsordningen för trafik i serviceorterna ska vara de samma som i staden, det vill säga gång och cykel först, därefter kollektivtrafik och sist biltrafik.

Signalera i översiktsplanen att Kungsgatan stängs av för privat biltrafik.

Nätet för gångtrafik behöver läggas in på mark- och vattenanvändningskartan. Kartan behöver bearbetas så att fler stråk ritas in och klassning av stråk behöver göras för att markera ”rekreationsstråk”.

Huvudgång- och cykelstråk ska inte gå utefter vägar där det är bullrigt, dammigt och trafikfarligt.

GC-bro över Strömmen vid Rododendron dalen är onödig.

Räkna med att flygplatsen läggs ner.

Planera för mer spårtrafik, både för gods och människor. Planera för spårväg till verksamhetsområden och en bana söderut utmed kusten mot Kalmar.

God bostadsmiljö som uppfyller krav på social och ekologisk hållbarhet behöver skrivas in i ÖP.

Starta en fysisk planering av skärgårdsmiljöerna.

Bakgrund

Ett förslag på ny översiktsplan var ute på samråd sommaren 2023. Naturskyddsföreningen i Norrköping lämnade ett yttrande. I juni 2024 antogs en Planeringsstrategi för översiktsplanarbetet. Kommunens separata trafikriktlinjer, som beslutades våren 2022, har reviderats och arbetats in i översiktsplanen som nu är ute på granskning.

Naturskyddsföreningen anser

Vår framtid

Miljö- och klimatfrågorna är ödesfrågor för vår framtid. Människans påverkan på klimatet och utarmningen av den biologiska mångfalden kräver en omfattande omställning av våra samhällen om vi ska ha en framtid här på jorden. En hållbar framtid bygger på ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Tyvärr ser vi att översiktsplanen i många fall pekar åt helt fel riktning, eller att väsentliga satsningar saknas. Här följer våra förslag på förändringar av översiktsplanen.

Tidig dialog

I vårt samrådsyttrande efterlyste vi att miljöorganisationer borde tidigt medverka när ny ÖP tas fram. Vi skrev ”Vid framtagandet av planförslaget har en mängd enheter och experter på kommunen deltagit. Konsulter har anlåtts. Fokusgrupper har bildats för landsbygden och näringslivet. Bostadsföretag har deltagit.” I samrådsredogörelsen svarar kommunen ”Översiktsplanen är ett tidigt skede i planeringen där det finns möjlighet att lämna synpunkter och diskutera förslaget.” Naturskyddsföreningen anser att detta inte är ett bra svar. Vi menar naturligtvis att miljöorganisationer borde inbjudas lika tidigt som fokusgrupperna och bostadsföretag.

Hur stor ska staden bli?

Översiktsplanen ger utrymme för en ökning från 145 000 invånare till 190 000 bara inom staden. Med tillväxt i kommunens service- och landsbygdsorter kan kommunen växa till 200 000 invånare. En analys över önskvärd storlek för en välfungerande och attraktiv stad behöver göras, för att göra bra avvägningar mellan motstående anspråk på markresurserna.

En lämplig begränsning av stadens utbredning kan göras med tanke på cykelavstånd. Översiktsplanen föreslår flera bostadsutbyggnader som ligger för långt från centrum, som skapar bilberoende och är i konflikt med behovet att bevara natur och åkermark vid stadsranden. Exempelvis Marby/Unnerstad, Sidus, Lundby, Kråkudden. Däremot kan Herstadberg och Loddby kompletteras med bostäder, service, arbetsplatser och pendeltågshållplats.

Bygg inte i kalluftsjöar!

Bostadsbebyggelse har föreslagits på områden som är olämpliga genom att de ligger lågt i landskapet och är kalluftsjöar. Dit rinner kalluft vid utstrålning av värme vid klart väder och dimma och frost bildas. Det kan bli upp till tio grader kallare än omgivningen. Det ger skador på byggnader och växter och ger högre frekvens av luftvägssjukdomar. De riskeras också att översvämmas och har högt grundvatten. Åkermarken vid Borgsmo är helt olämpligt att bebygga och kan användas för bollplaner närmast idrottsplatsen. De lågt liggande delarna av Björkalund är också helt olämpliga att bebygga. De behöver vara obebyggda för att kalluften ska kunna rinna från de delar som redan bebyggts på låg mark. Även nordöstra delen av förslaget vid Ljunga ligger för lågt. Marby har också stora områden med kalluftsjöar och kalluftsstråk.

Värna grönstrukturen

Det är positivt att ett antal naturområden föreslås bli skyddade och ytterligare områden föreslås ska bevaras. Grönstråkens betydelse beskrivs också. Mängden skyddad natur behöver dock öka betydligt. Europaparlamentet har beslutat att 30 procent av EU:s yta ska vara skyddad natur senast 2030. Enligt länsstyrelsen i Östergötland är endast 3,7% av Norrköpings kommuns landyta skyddad idag.

Ett mer samlat grepp över grönområden och grönstråk behöver redovisas på mark- och vattenanvändningskartan. Kartan behöver kompletteras med fler "Pågående grönområde och park" och "Pågående Natur och friluftsliv". På Temaområde Gestaltad livsmiljö finns en karta över nuvarande och önskade grönstråk. Kartan behöver läggas in i Mark- och vattenanvändningskartan. Därigenom blir det lättare att planera för grönstråk och grönytor.

Utöka inte Kolmårdens djurpark. Planerad utvidgning åt sydväst och öst är inte lämpligt på grund av höga naturvärden i Kolmårdsbranten.

Grönområden behöver skapas på Händelö. Där finns intressanta miljöer att besöka för människor som bor, och kommer bo, i City.

För området Marby-Unnerstad hänvisas till att grönstrukturen ska beaktas i detaljplanerna. Vi protesterar mot den "frimärksplanering" som sker i området. Det behövs ett aktuellt detaljplaneprogram, eller helst en fördjupad översiktsplan för denna del av kommunen. Kopplingar till Ljunga, barnens skolvägar och grönområden med mera behöver klaras ut. Vi ser också att markägare tar bort skog innan detaljplanerna är klara. Kommunen behöver skarpare markera mot markägare som tar bort natur innan detaljplanerna är fastslagna.

Skogsområdet på västra delen av Nordanskog i Arkösund behöver bli större. All skog som inte är bebyggd idag borde bevaras. Skogen har mycket höga natur- och friluftsvärden.

Vi anser inte att LIS-områden (Landsbygdsutveckling I Strandnära lägen) vid Bolen och Näknen i Simonstorp behövs. Strandområden är mycket betydelsefulla för den biologiska mångfalden och allemansrättens tillgång till strandområden.

Klimatomställning

I Inledning, under rubrik Översiktsplanens målområden och utgångspunkter, underrubrik Ett klimatsmart och motståndskraftigt Norrköping, står det att klimatpåverkan begränsas i kommunen. Det är en alldeles för otillräcklig målsättning. Naturskyddsföreningen anser att Norrköping ska uppfylla vår del av Parisavtalet. Stora förändringar i samhället behöver göras. Naturskyddsföreningen ger i rapporten Fossilfritt, förnybart, flexibelt

<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/energirapport-visar-att-framtiden-ar-fossilfri/> idéer om förändringar som borde göras. Det berör i hög grad översiktsplanens lösningar på bebyggelse-, infra- och grönstruktur. Det är mycket angeläget att det planerade tematiska tillägget till ÖP för energi tas fram.

I planeringsstrategin från juni 2024 står det att samhällets behov av energi kommer att öka. Naturskyddsföreningen anser att ökningen inte kommer bli så stor som många instanser anser.

I Temaområde Natur och friluftsliv finns en karta över potentiella våtmarkslägen i kommunen. Det är bra att kartan har gjorts. Vi vill dock att potentialen att hindra utsläpp av klimatgaser genom återvätnings beskrivs. Vi vet att potentialen är betydande. Kommunen borde arbeta aktivt med att studera kolbalansen både i våtmarker och i jordar, och arbeta för att åtgärder vidtas.

I Temaområde jordbruksmark borde potentialen att marken binder koldioxid beskrivas.

Jordbruksmark

Jordbruksmark får inte bebyggas eftersom vi måste bli mera självförsörjande på mat. Transportarbetet minskar också om matproduktion finns nära tätorter. Odling och förädling av mat ger även arbetstillfällen.

Vi vill att omfattningen av beräknad exploatering av jordbruksmark ska redovisas i översiktsplanen, ställt i relation till hur mycket jordbruksmark som finns i Norrköpings kommun. Jordbruksytorna i fördjupade översiktsplaner och utredningsområden ska inkluderas i redovisningen.

Vi reagerar mot att följande områden, med jordbruksmark, planeras att bebyggas:

Verksamhetsområde Norsholm södra.

Kimstad verksamhetsområde.

Bråvalla verksamhetsområde västra.

Pryssgården verksamhetsområde.

Klingstad verksamhetsområde. Ny kriminalvårdsanläggning och verksamhetsmark planeras på jordbruksmark. Vi anser att endast kriminalvårdsanläggningen ska byggas. Övrig mark ska skonas från nybebyggelse.

Ingelsta

Borgsmo, väster om Kärrhagen. Området är även en kalluftsänka, som ger ohälsosam boendemiljö.

Vi vill inte att jordbruksfältet väster om Kärrhagen ska bebyggas.

Östra Husby

Ljunga

Marby-Unnerstad.

Lundby

Dessutom ligger följande utredningsområden till stora delar på jordbruksmark:

Eksund/Strandhugget

Karstorp/Gamla Övägen.

Kråkudden vid Ensjön.

Södra Brännestad

Kungsängen.

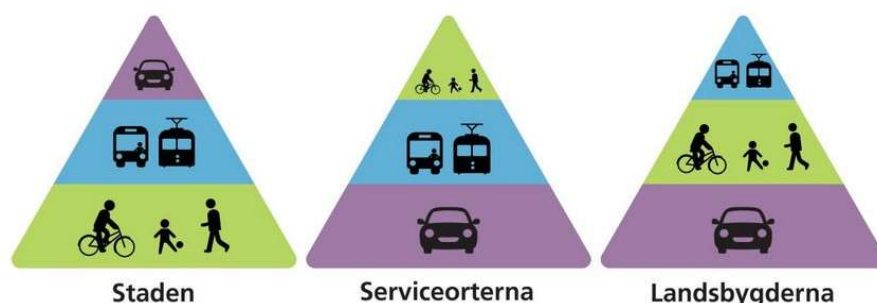
Odlings- och kolonilotter

I ÖP 17 finns områden för nya odlingslotter inritade. I nya ÖP har de tagits bort. Man hänvisar till att kommunen har en riktlinje för odlings- och kolonilotter. I riktlinjen står det angående nya odlingsområden att "kommunen ska sträva efter att skapa utrymme för fler odlingslotter och stadsodling". Naturskyddsföreningen anser att nya ÖP ska peka ut lämpliga områden, såsom görs i ÖP 17.

Trafik

Trafiken är en stor källa till koldioxidutsläpp och utsläpp av partiklar, buller, resursåtgång och tar stor plats. Om vi ska skapa ett hållbart samhälle måste det totala trafikarbetet minska. Vi reagerar därför starkt mot formuleringen i Ställningstaganden på Temaområde Trafik. "Verka för att minimera en ökning av trafiken i kommunen...". Naturskyddsföreningen anser att det totala trafikarbetet med miljöpåverkande trafikslag behöver minska genom att planera för allsidiga stadsdelar med olika typer av bostadsbebyggelse, samhälls- och kommersiell service, grönstruktur och grönområden, bra kollektivtrafik och gång och cykelvägnät som går genom stadsdelarna. Trafiken behöver elektrifieras och läggas på spår. Gång- och cykeltrafik behöver prioriteras. Alla stadsdelar och serviceorter behöver ha en bra kollektivtrafik. Privatbilism och flygtransporter behöver nedprioriteras.

Vi anser därför att beskrivningarna av trafik i Temaområden, Trafik behöver ändra prioriteringsordning. Först behöver GC-trafik behandlas, därefter kollektivtrafik och sist biltrafik. Så görs i nu gällande trafikstrategi.

I den nya ÖP har bilen lagts som första prioritet i serviceorterna. Det anser Naturskyddsföreningen är helt fel. I serviceorterna måste gång- och cykel prioriteras så att folk på ett säkert sätt kan ta sig till lokal service och kollektivtrafik.

I Temaområde Trafik skrivs att genomfartstrafik med bil genom City ska förhindras. Det är bra. Då borde genomfartstrafik förbjudas genom Kungsgatan. Det vore en mycket lämplig signal till Norrköpingsborna om Kungsgatebron helt enkelt stängs av för privattrafik.

Nätet för gångtrafik behöver läggas in i Mark- och vattenanvändningskartan. Den finns nu endast i Temaområde Trafik. Kartan borde utvecklas till "Pågående nät" och "Utvecklat nät". Det borde också planeras för olika typer av gångnät. Dels huvudnät, dels "rekreationsnät".

Gång- och cykelvägnätet ska leda till centrum och andra stadsdelar. Speciellt är det viktigt att GC-nätet leder på ett bra sätt till skolor och lokal service. Huvudgång- och cykelstråk ska inte gå utefter vägar där det är bullrigt, dammigt och trafikfarligt.

GC-bro över Strömmen vid Rododendron dalen är onödig. Den gröna miljön där är mycket värdefull och skulle påverkas negativt av en hög bro över Strömmen. En GC-väg över Folkparken är inte heller lämplig. Det räcker att ha GC-förbindelser över Riksbron, Femörebron och broar i City. Dagens cykelnät i City behöver förbättras skyndsamt.

I beskrivningen av Marby och Unnerstad i Mark och vattenanvändningskartan står det att möjligheter till rörelsestråk utefter vattnet ska tillvaratas. Naturskyddsföreningen anser att detta stråk behöver illustreras på Mark- och vattenanvändningskartan. En GC-väg utefter vattnet är också inritad på detaljplanen för Bråvikens golfbana, antagen i början av 1990-talet. GC-banan är inte byggd. Den borde ritas in i mark- och vattenanvändningskartan också.

Ny motortrafikled från Slörgatan i Lindö till Djurövägen är inte lämplig. Den skulle störa naturområdena vid Abborrebergskogen och Dörestad. Möjligheter för Räddningstjänsten att ta sig till Lindö och Marby på alternativa vägar finns redan.

Vi vill att kommunen slutar att subventionera flygplatsen. Flygandet måste minska betydligt om vi ska klara klimatmålen. Norrköpingsborna får nöja sig med att ta sig till Linköping, Skavsta eller Arlanda för flygresor. Norrköping kan satsa på hållbara näringsgrenar i stället. Om Kungsängens flygplats läggs ner öppnas nya möjligheter att utveckla staden vid Oxelbergen, Dagsberg och Ljunga. Även kollektivtrafik- och vägförbindelser till Lindö, Marby och Unnerstad kan dras på annat sätt än vad översiktsplanen anger, och därigenom skona värdefulla natur- och rekreationsmiljöer i Abborrebergskogen och Dörestad.

Norrköping behöver planera för mer spårtrafik för både människor och gods. Spårburen trafik är mycket mer energisnål och utrymmessnål än biltrafik. Plats för framtida godsspår behöver

planeras till verksamhetsområden och spårväg behöver byggas söderut från Norrköping till kuststäderna.

God bostadsmiljö

I granskningshandlingen för översiktsplanen Tematext om Bostäder hänvisas till riktlinjen Arkitekturstaden Norrköping antagen av KF 2018. I avsnitt 5. Arkitekturen ska främja social integrering och interaktion, finns texten "Ökad förtätning medför ett ökat tryck på våra gemensamma ytor, vilket också ställer krav på att öppen kvartersmark gestaltas på ett genomtänkt sätt som främjar sociala möten, utevistelse och rekreation." Det är en alldeles för svag skrivning!

Vi vill att Norrköpings kommun arbetar fram riktlinjer för hur nya och befintliga bostadsområden ska utformas så att sociala och ekologiska funktioner uppfylls. Hänsyn behöver tas till de fyra sociala zonerna – privat, halvprivat, halvvoffentlig och offentlig. Bostadshus bör inte vara högre än 5 våningar om kontakt ska kunna ske mellan lägenhet och gård. En rik växtlighet i bostadsområdena behöver säkerställas.

I tematext om Gestaltad livsmiljö, avsnitt Stadsbyggnad för social hållbarhet, trygghet och integration, behandlas enbart det offentliga rummet. ÖP behöver ge riktlinjer för kommunens ansvar för kvartersmarkens utformning i arbetet med Detaljplaner och Bygglov.

Skärgården

När det gäller utvecklingen i skärgården hänvisas till Regionens skärgårdsprogram som är på gång. Men skärgårdsprogrammet kommer bara handla om sådant som Regionen kan påverka. ÖP har tagit bort skrivningar som finns i ÖP 17 om satsningar som skulle kunna göras i skärgården (stugbyar, hamnar m m). Naturskyddsföreningen vill att en fysisk planering för skärgårdsfrågor startar.

Lotta Lanne, Plangruppen
lotta@lanne.se tel 070-315 62 39

Stefan Arrelid, ordförande
stefan.arrelid@gmail.com tel 072-728 20 75

Information om Naturskyddsföreningen: www.norrkoping.naturskyddsforeningen.se
Postmottagare: Stefan Arrelid, Fjärdingstad Hestadback, 61029 Vikbolandet